

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 625.

CHICAGO, ILL., dne 4. septembra (Sept. 4), 1919.

LETO—VOL. XIV.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone, Lawndale 2407

MONARHIČNE INTRIGE V PRAGI.

Ni še davno tega, da so imeli dnevni listi zagnetna poročila o monarhističnem gibanju na Češkem, v katero da so bili baže zapleteni tudi socialisti. Zadnja opazka je delala vsó stvar posebno kuriozno in človek je dobil vtisk, da gre najbrže za eno onih mnogoštevilnih rac, ki se množe tembolj, čim manj imajo gotovi dopisniki poročati resničnega in važnega. Sedaj so prišli češki listi iz prve polovice zadnjega meseca sem in v praškem "Pravu Lidu" nahajamo članek, ki osvetljuje stvar in kaže, da so bile res monarhistično reakcionarne intrige v teu, pri katerih seveda niso omeli socialisti drugega opravka, kakor da so jih razkrili.

Članek, ki daje jasnost o mnogih rečeh, ima sledečo vsebino:

Naše revolucionarno gibanje onstran meja je imelo v začetku neko grdo osebno afero. To je bila afera bivšega agrarnega poslanca Duericha, starega propagatorja panslavizma, kateremu je bil ruski car bog in edini domišljeni odrėšenik. Imeli smo takih Slovanov na Češkem mnogo, nele v stari generaciji staroćehov in mladoćehov, temveć tudi med mlajšimi nacionalistićnimi političarji, ki so obćicali na površnem presojanju češkega vprašanja in so slepo sprejemali carofilsko tradicijo svojih dedov s propagando za pravoslavje vred. Splošno je znano, kako trdovraten boj je vodilo s temi caristićnimi elementi socialno demokratićno delavstvo in realisti s profesorjem Masarykom na ćelu cela desetletja. Danes je to poglavje zaključeno. Carizem nas ni osvobodil; nasprotno, će bi bil zmagal v vojni in ućvrstil svoj tron, bi se bila iz njega izcimila najvećja nevarnost za uresnićenje naše samostojnosti in naš boj proti Avstriji bi se bil najbrže konćal s tem, da bi sedel na Hradćanih namesto predsednika republike Masaryka kateri izmed propadlih in korumpiranih ruskih velikih knezov kot car, ki bi smatral našo drzavo za osvojeno deželó in bi z njo ravnal kakor z vojnim plenom. Danes razumejo češki mešćanski krogi še malo ali pa noćejo razumeti, kako zelo mora biti naš narod hvaležen ruskemu ljudstvu, da je leta 1917 dvignilo prapor revolucije, porušilo carizem in ga unićilo. Ruski revoluciji, naj jo je že vodil v raznih štadijih Lvov, Kerenski, ali ruski boljševiki, imamo v veliki meri zahvaliti svojo samostojnost. Će pa imamo danes republiko, imamo za to zahvaliti edino ruski revoluciji. Brez nje ne bi bila republikanska ideja imela ne v našem narodu ne po svetu sploh toliko moći, da bi bila zmagala pri ustanovitvi naše drzave. Saj je znano, da so bili v dobi naše preko-

mejne revolucije ćasi, ko so se morali njeni voditelji, dasi v srcu republikanci, sprijaznjevati z idejo, da bo naša drzava monarhija in da zasede njen prestol bodiši angleški princ Connaught ali pa kateri izmed ruskih velikih knezov, da si posadi svetovaćlavsko krono na glavo.

V to idejo je bil bivši poslanec Duerich tako zaljubljen, da se je v Rusiji, kamor je bil pobegnul tekom vojne, popolnoma podal v službo ruskega carizma, služeć mu po svojem filistrskem duhu bolj vdano, kakor lastni češki stvari. Trudil se je, da bi bil pridobil za češko stvar najhujše ruske reakcionarje in je zanjo delal skupno s češkimi ćrnosotnijei na Ruskem, ki so pred vojno enako devotno in ponižno ćastili Franca Jožefa kakor carja Nikolaja. Delal je tako, da je izzvalo to med voditelji ćeškoslovaške zunanje revolucije strah in grozo, dokler ni posegel današnji predsednik republike Masaryk po svojem prihodu v Rusijo v stvar in z energićnim nastopom odstranil Duericha. Mnogo preprirov in sitnosti je bilo zaradi tega. Stari Duerich ni mogel razumeti, da so na svetu ljudje, katerim ni ideal ćeške samostalnosti pod carsko knuto nikakor vabljev. Svojećasno smo citirali iz "Ćeškoslovenskega Legionarja", da je hotel Štefanik Duericha za to postopanje ustreliti.

V Duerichu je ostala bridkost, ki jo odnese najbrže do groba s seboj. To je bridkost proti predsedniku Masaryku. Jeza je slab svetovalec, pravi pregovor. In ta slabi svetovalec je svetoval bivšemu poslancu Duerichu, ki je po svojem povratku iz Rusije obljubil, da se ne bo već mešal v politićne zadeve pri nas, će se mu odpusti, kar je zagrešil proti naši stvari v Rusiji, da se je združil z nekaterimi pustolovei in ruskimi ćrnosotnijei za monarhistične intrige v republiki, namerjene proti predsedniku Masaryku, ćigar napredni in moderni nazori v ruski zadevi so ruskim in ćeškim ćrnosotnijcem poper v oći.

Bivši poslanec Duerich je zaćel pravkar na Smihovu izdajati ćrnosotnjićsko-monarhističen list "Staroslovan". Prva številka tega lista je bila na nekoliko mestih konfiseirana zaradi napadov na predsednika Masaryka in zaradi zagovarjanja monarhističnih gesel. Cenzura je tukaj zopet napravila neumnost. Bilo bi bolje, da se ne bi ti dokazi pravega namena "Staroslovana" utajevali javnosti in boj proti monarhističnim intrigam bi bil tudi olajšan. Predsednik Masaryk je pretrpel tekom svojega življenja hujše reći od ćeških reakcionarjev, kot kakšen ćasniki napad in si gotovo ne želi, da bi varovala njegovo osebo izjemna cenzura, kakor je v rajni Avstri-

ji varovala Habsburžane. Želeli bi, da se prekličie konfiskacija "Staroslovana" in da pridejo na ta način zaplenjene stvari iz njegovih predalov v javnost.

Na listu sta podpisani dve zanimivi figuri. Najprej je tukaj znani zmedenjak Pr. Dr. Vitezslav Štepanek, fanatičen črnosotnjec in monarhist od davnine, pa neki dr. Kusak. Ta gospod je v Pragi malo znan, toda lahko bi o njem pravili na Dunaju, in tudi Ukrajinci bi lahko povedali, kdo da je. Prišel je pred približno tremi meseci v Prago in se tukaj izdajal za zastopnika Ukrajincev, dasi ga ni nihče pooblastil za to. Razume se, da so se mu takoj odprli stolpei v "Narodnih Listih", kjer je napisal reakcionarno zavdarjajoč članek o prikarpatških Rusih, priključeni naši državi. Takrat smo dobili nekoliko protestov iz ukrajinskih vrst s prošnjo, da bi posvarili politične kroge v republikli pred tem dr. Kusakom, češ da je to pustolovec prve vrste in da je bilo zlasti njegovo delovanje tekom vojne na Dunaju nadvse zagonetno. Poleg politične aktivnosti je bil udeležen tudi pri nekih kalnih kupčijah. To je torej tretji "Staroslovan".

Iz časopisja postaja jasno, da imajo ti črnosotenci in monarhisti vsak petek svoj stalni sestanek v hotelu "Pri zlati gosi", kjer se posvetujejo o svojih intrigah in se shajajo tudi z ruskimi črnosotenskimi častniki.

V Narodni skupščini je bila že vložena interpelacija o delovanju ruskih častnikov in njih protektorjev v Pragi. Treba bo pa še vnovič posvetiti nanje. Kakor nam privatno poročajo iz Pariza, nočejo ondotni častniki, ki so pristaši Denikina in Kolčaka, imeti nič opraviti s temi domišljenimi Kolčakovci v Pragi, češ da so že spoznali, kakšna družba da je to. Po njihovem mnenju so to humbergarji, ki bi se že davno lahko bojevali v Denikinovi armadi, pa ostajajo rajši v Pragi, kjer je bolj varno. Izdajajo se za Kolčakovce, sestavljajo rusko armado, pripeljali so eno roto že na Slovaško — toda šele ko so bili ooji že končani — dali so si od čeških žena in deklet pokloniti zastavo in vse to filmirati, da bi mogli v Parizu pokazati nekakšno delavnost in s tem opravičiti svoje postopanje v Pragi. Upamo trdno, da bodo sedaj, ko imajo že prihodnje dni biti zadnji ruski vjetniki odpravljeni od nas v domovino, ti častniki čim prej odpravljeni. Odpeljite jih magari na Denikovo fronto, naj bodo tam aktivni. Obzirnost in prijateljska in finančna podpora teh ruskih častnikov od strani ministrstva narodne ohrambe je vzgojila pri njih neverjetno predrznost. Domišljajo si, da je naša republika carska Rusija. Naposled so si ustanovili v Pragi celo filialko zloglasne ruske tajne policije "Ohrane", kateri stoji na čelu ruski žandariski polkovnik Temnikov, glasovit zaradi obešanja revolucionarjev v Rusiji. O delavnosti tega gospoda se bo še govorilo. Medtem opozarjamo na to, da je bil polkovnik Temnikov v zelo intimnih stikih z nadzornikom vojaške policije, častnikom Novotnim, ki je bil te dni aretiran zaradi hujskanja, podpihovanja na upor in defraudacije poverjenega mu denarja in sedi sedaj v garnizijski jetnišnici v Pragi.

Sistem in agilnost je prinesel v ta krog ruskih črnosotnjcev in njih čeških monarhističnih prijateljev agent Vergun. Eliksir, s katerim dela, je zelo učinkovit. Zagotovljeno nam je, da so v Parizu pri zunanjem ministrstvu dokazi, da je prinesel Vergun 600,000 frankov v Prago, to je čez dva milijona kron. S tem denarjem vodi sedaj tukaj svojo agitacijo. Za tiskovno propagando ima korespondenco "Rusag", od katere pa sprejemajo doslej le "Narodni Listy" poročila, ter "Čech" in Hudeev "28. říjen", dasi je lažnivost teh poročil vsakomur na prvi pogled očitna.

Toliko povemo za sedaj o monarhističnih in črnosotnijskih intrigah pri nas. Ne smatramo jih za posebno nevarne, pač pa za neprijetno reč na telesu republike kakor gotova golazen, vajakom dobro znana s fronte. Poklicanim krogom priporočamo, da našo republiko čim hitreje in temeljiteje — razuše.

Omenjeno bodi, da ni to edino monarhistično središče pri nas, niti ne edina smer, in da se ne smejo podcenjevati monarhistične struje, ki delujejo na skrivnem pri nas.

Ing. Jindřich Fleishner:

Odgovornost za delo temelj napredka.

(Iz češkega.)

Kdor čuti tragiko usode današnjega človeštva, čigar bodočnost je v rokah nekoliko popolnoma nizkih posameznikov, ki so začetniki vsega našega gobja, najde v njih velik usodni krivici povzbujo in dokaz, da bi imelo celo manjše število pravičnih in socialno zavednih ljudi velik pomen za življenje celote; s tem bi pa spoznal tudi pomen, ki bi ga moral imeti razvoj osebne avtonomije mnogih takih posameznikov, čemur dela le sedanji gospodarski red in današnja organizacija dela take zapreke, da jih je le z največjimi žrtvami mogoče premagati. Čut za celoto se mora smatrati za temelj, če se hočejo najti zapreke, ki se postavljajo na pot razvoju in delu večjega števila avtonomnih posameznikov.

Kdor čuti odgovornost za večjo ali manjšo celoto kot bivstven del svojega življenjskega poklica, se ne more zadovoljiti s tem, da se dožene obstoječe stanje, ne da bi se zamislil v to, kako bi ga bilo mogoče popraviti in ne da bi poskusil delati zaboljšanje.

Posameznik nima in ne bo nikdar imel drugega olajšanja teže gospodarskega življenja, dokler ne bo v svoji celoti bolj pravično in radostno uravnan, če ne porabi cene, ki jo iztrži za prodane sposobnosti, namesto za zabavo in osvežitev, za razvoj vseh ostalih sposobnosti, katerih mu ni baš treba prodajati. Tukaj čuti že vsakdo vpliv tega zgleda na druge nezadovoljneže in stori, da postane posledica njegovega zhanja učinkovita; za tem stremi, da se uveljavi naklonjenost drugih podobnih posameznikov za resnejšo uravnavo njihovega življeja. Če pa pogleda

na manj srečne posameznike, ki nimajo v gospodarskem položaju niti zadostnih pogojev za vzdržavanje delovnih sposobnosti, občuti očitke vesti in obžalovanje, da ne more pomagati s svojimi neporabljenimi sposobnostmi, za katere ni med v bedi živimi razumevanja; razmišlja tudi o odstranitvi te materialne bede, veliko bolj razširjene od duševne bede, ki utišuje budočo se nezadovoljnost v bučnih zabavah — in to je prvo znamenje socialne vesti. Tedaj občuti v sebi hrepenenje, da bi našel svoj poklic v tem, da pomaga — četudi še tako majhnemu številu manj srečnih do višje življenske stopnje; odgovornost občuti za svoje delo, in dolžnost, da doseže čim višjo samoupravo svojega bitja, ki se more rešiti odgovornosti s stremljenjem, da jo izpremeni v primerno delo za druge, v socialno vezano delo. Le nezadovoljen posameznik, ki utaja svoj pravi poklic, če ne najde svoje duše, da bi jo razvijal in izpopolnjeval po svoje, je grob sebičnež, socialno neznosen, za nikogar ne odgovoren, sovražen delu, izkoriščajoč druge. Njegove sposobnosti se razvijajo v tesnem krogu življenskih nujnosti; iz njega postaja strokovnjak najbolj omejene stroke, ki mu daje bogat dobiček, živi pa brez obzira na svet in na svojo v kotičku skrčeno dušo — grobo, materialno življenje sebičneža. Toda duša se krči, ne pogine pa popolnoma. Niti svojim sužnjem se smejoči lastnik ne izgubi v tem ali onem trenutku se drameče socialne krivice, ki tiči v njegovem ravnanju, in zlega svojega življenskega poklica; kajti če čuti le najmanjšo ljubezen do bližnjega, je čuti kot povečanje toplega čuta življenske sreče, in zahrepeni gotovo po višji taki sreči, če ni njegova duša enostavno otopela. Nikdar se pa ne da zadovoljiti z ubožno socialno politiko, če spozna le enkrat izgubljene možnosti svojega življenja.

Proti egoističnemu hotenju tega barbara, čigar delo je vsa socialna krivičnost in ves natlak sedanje dobe v svoji z ničemer ne omiljeni obliki, stoji stremljenje po samoodločevanju socialno prebujenih posameznikov kot temelj bodoče boljše organizacije skupnega gospodarstva in na njem osnovane duševne vzajemnosti. Zbuditvi te socialne zavesti in vesti mora služiti v prvi vrsti vsa narodna vzgoja, ki zasleduje cilje socialno tehnične kulture naroda ali katerokoli druge skupine. Le narod, ki je sestavljen iz vzajemno se spoštuječih in ljubečih posameznikov, vzajemno odgovornih za svoje delo, iz samoupravnih osebnosti, hrepenečih, da najdejo v mejah svojega ljudstva svoj poklic — le tak narod je dosegel vrhunec duševne kulture in svoje narodne samoodločevanje.

Romain Roland, francoski pisatelj nemškega rodu in nemške vzgoje, pravi, da je največji junak človek, ki jemlje vse ljudi take, koršni so in jih ima kljub temu rad. Posameznik takega značaja potrebuje za osnovo Internacionalo dela, kakršno imam v mislih in kakršno nam zadnji čas predlaga Romain Roland v rimskem socialističnem listu pod imenom Internacionale ljudskega duha. Apel na ljudski razum in na človeško sree, izdan od tega moža, ki je

našel svojo domovino po vsem svetu, mi je nov dokaz, da so moji navedeni nazori pravilni.

Kakor Romain Roland vidim tudi sam nevarnost v tem, da vodijo ljudstvo močni posamezniki, državnim redom služeči znanstveniki in filozofi, ter od tujih, sovražnih držav plačani hujskaški žurnalisti. Oni so z izobraženo inteligenco meščanstva zakrivali prepad med narodi vsega sveta; oni so vodili vojne hujskarije, oni so onemogočali konec vojne.

Može kot Barbusse, Roland, Sham, Mistral, Wells, Masaryk, Ostwald, Francee, Jirasek, Machar, sem večno gledal kot aristokracijo, kateri bi zaupal svojo Internacionalo dela. Oni so poznali človeka, kakršen je, njegove resnične potrebe in bolečine, ki se ne razlikujejo po tem, kateremu narodu kdo pripada; oni so sposobni, da pobratijo raztrgano ljudstvo na podlagi teh resničnih interesov vsega delovnega ljudstva. Enotnost, ki nastane po vojni v dušah vseh delavcev vsega sveta in ki bo temelj za zvezo svobodnih posameznikov, ne pozna državnih meja in je po mojem prepričanju osnovana v hrepenju vsakega delavnega človeka po svoji samoodločitvi o kosu socialno vezanega dela, ki naj se vrši v korist kolikor mogoče večje celote. Vojna je tudi za Romain Rolanda naklo, na katerem se skuje ta edina ljudska Internacionala dela ali duha, kterege tempel dela bi dal zgraditi od ljudstva v Rimu — v Vatikanu.

V sistemu splošnega zlorabljanja vseh posameznikov in njih idej nima doslej stremljenje po samoodločitvi posameznika, idočega predvsem za tem, da postane odgovoren objekt tujega gospodarstva, tuje politike in tuje kulture, zadostne podpore.

Govorim danes k nekaterim odločnim ljudem naroda, pravičnim dušam—in takih ni veliko—ki kujejo proti sebi orožje iz vseh gmotnih in duševnih surovin vsega sveta.

Pot do mojega ideala je morala držati preko blaznosti današnjih dni, zakaj šele to je odprlo oči in ušesa tolikim trpečim in razočaranim gledalcem. Zato se ne izogibam slikam te strašne vojne, ne bojim se onesnaženja, če se je mogoče ob pogledu na neskončne puščave, ki jih more napraviti organizirano človeško delo, okrepčati v veri, da more le od duhovnih vidikov uravnavana organizacija dela prineesti rešitev. Vojna pojača stremljenje po odgovornejši ureditvi ljudskega sodelovanja. Kakor žgoč pepel padajo njene slike v duše vseh doslej indiferentnih, in vsakdo mora občutiti v sebi velik del krivde, kos odgovornosti za vse tisočere muke človeštva in odgovornosti za njih čim najhitrejšo odpravo.

Govorim na vest najmlajši generaciji, na vest, ki se budi pod tolikim nasilstvom, generaciji, ki je bila še v otroških letih, ko je izbruhnila vojna in ki zaradi tega ni kriva danes prelivane krvi. Govorim novi žgoči zavesti odgovornosti teh najmlajših, živih žrtev krivice svojih očetov; govorim vsem, ki so občutili krvavi prepoved tega viharja. Ključem na delo, ki jača in množi odgovornost vse številnejših posameznikov za življenje celote, ključem prebujajoče se hotenje samoodločevanja vseh doslej potlačenih in slabih. Zdromite se in dovolj nas bo za delo, ki nas

čaka! Razumeli se bomo pri skupnem delu in nič ne bo več treba, da bi človek politično izrabljaj človeka. Nočemo, da bi bilo ljudsko bitje še nadalje le sredstvo podobno stvari, ki jo izkorišča drugo bitje brez njenega soglašanja, brez višjega užitka, žrtvovano brez koristi za skupno gospodarstvo.

Bodimo odločni, da dosežemo svojo svobodo z osvoboditvijo drugih, vseh izkoriščanih ljudskih duš. Glejmo, da postane vsako človeško bitje svoboden začetnik in stvoritelj gospodarskega življenja, ki je temelj in sredstvo za tehnično urušitvenje mirnega skupnega življenja posameznikov in narodov v delu, da bi bile vse firme tega skupnega življenja posledica mišljenja najštevilnejših, za celoto odgovornih osebnosti, ki streme, uvaževaje pomen dela, za tem, da osvobode vse od izkoriščajočega dela, da jim bo zagotovljena mera življenja, ki ustreza potrebam mirnega dela za izpopolnitev kulturnega skupnega življenja gospodarečega človeštva, pravično odmerjaje plodove svojega dela. V ta namen naj nam služi "Tempel dela."

Dogodki našega življenja so naprej določeni v svojem abstraktnem poteku. Svet je bil ustvarjen zaradi dela izpopolnjujočih ga delavcev. Ne pustite, da bi se sukal dalje nedovršen. Množina vašega dela kot sredstva razvoja in njega uveljavljenja, sposobnost ljubezni do življenja in sposobnost odgovornosti za svoje in drugih delo mora določati smer življenja in preprečiti, da bi bilo delo oropano svojih plodov in svobode popolnega užitka.

Odprite na stečaj vrata svoje duše struji človeka posameznika, sprejmite ga vase z vsemi čuti, da bo krožila njegova kri z vašo vred in bo hitrost žile določalo utripanje vašega srca; veselite se z njim do blaznosti in trpite z njim do obupa — to šele poda konkreten zmisel vaši ljubezni do ljudstva in vašemu delu za ljudstvo, to vas potegne iz vsakdanjega težkonožnega korakanja nemega bitja na socialno ladjo, to vas reši v praksi življenja teže začasnih sitnosti in nedovršenosti in vam poda poguma za višje delo za druge in za njih dovršenje.

Šele človek, ki je preživel svetovni vihar kot vrhunec vsega tisočletnega ljudskega trpljenja, kot vrhunec organiziranega nasilstva človeka nad človekom, zlasti pa nad ljudskimi dušami, potegnjenimi v ta tolmun neposredno ali le mimogrede, brez direktne udeležbe, je spoznal, kako je tudi njegovemu vsakdanjemu življenju treba posvetiti, kako mu je treba, da se reši teže istih vplivov vse v mehanizem pretvarjajočega in materijalizirajočega grobega ljudskega nasilstva. Tako posvečenje dosežete, če dodate prostemu gospodarskemu stremljenju višji zmisel, če osmerite vse to blazno zasužnjevanje in vse te dnevne dolžnosti za rešitev človeka delu, če boste ljubili človeka in delali za počlovečenje njegovega življenja v družbi.

Ljubezen do trpečega človeštva kot zmisel vsega ljudskega dela je vzkipela iz tega groznega morja sovraštva, ki preplavlja danes duše po vsem obljudenem svetu in brani največjemu številu, da bi razumeli pametno besedo, izrečeno prevrnjenemu obsegu njih ljudske duše.

Ljubezen do človeštva kot najvišja stopnja odgovornosti za življensko delo nima nič abstraktnega in koncipiranega, ker je zmisel dela, izhajajoč iz stotisočletne zgodovine.

Olajšati težo nesvobodnega dela, povečavati vedno večjemu številu radost dela, osvoboditi ljudske duše z železnimi sužnji, ki jih gonijo novi in novi prirodni demoni — to je razvojna smer dela, proti kateri se zaman postavlja zloba sebičneža, izkoriščajočega svojega slabejšega brata. Odgovornost za delo, vzgojen v mnogih posameznikih, paralizira to zlobno nakano nezavednih, grobih sebičnežev in daje struji zgodovine prost, neoviran socialističen potek. Človek, ki vidi v odgovornosti za rešitev človeštva iz suženjstva svoj življenski poklic, svojo samoodločitev, doseže v socializmu vrhunec razvoja svoje avtonomne osebnosti kot podlogo individualnega razvoja svoje duše.

Iz prejšnjega pekla, ki ga je ustvarila ravnodušnost in brezobzirnost človeka napram človeku, iz pekla zavednega in nezavednega nerazumevanja pravega zmisla človeškega življenja, iz pekla zavisti in krvnega sovraštva med sinovi ljudskih mater, skupno gospodarečih za svoje življenske nujnosti, se je razvil veliko hujši pekel, ki si ga je ustvarilo človeštvo s pomočjo vseh znanstvenih in tehničnih pridobitev, z zlorabo vse civilizacije.

Iz tega pekla se porodi hrepenenje in vera, da se postavijo vse vede, vsa tehnika, vsa pozitivna civilizacija pod zaščito neuničljive sile ljudskih vestí in se jim določi služba, da ustvarijo razumno skupno življenje, delovno organizacijo vsega ljudstva, vseh narodov in držav, ki mora biti temelj za ustanovitev duševne skupnosti ljudskih, avtonomnih posameznikov, katerih naloga, položena po lastni odločitvi v njih lastne duše, je delo za izveličanje človeškega rodu.

* * *

Ta članek je bil spisan tekom vojne in se po pravicí lahko smatra za zanimiv prispevek k psihologiji, ki jo je ustvaril svetovni vihar. Ideje, ki jih zastopa pisatelj, so kot ideje jako lepe; lahko je pa spoznati, da je baš idealizem njih najslabša stran. Masa — razred, narod, človeštvo je seveda svota posameznikov, in če postane velika večina teh posameznikov taka, kakor si jo avtor želi, je cilj dosežen. V tem oziru se vsak socialist lahko strinja z njim; vprašanje pa je, če je metoda, ki jo zagovarja, taka, da res vodi do cilja in če je to najboljša metoda. Vzgoja ima svoj pomen in socializem ga ni nikdar podcenjeval. Saj ni vsa socialistična agitacija nič drugega, kakor vzgajanje delavstva, katerega cilj je v prvi vrsti razredna zavednost. Toda vsaka vzgoja in vsaka izobrazba ima svoje meje, in prav na te je socializem upozarjal bolj stvarno in temeljito, kot kdorkoli. Močnejši od vpliva vzgoje je vpliv materialnih razmer, in zato ni od najlepših apelov, od vsega pouka in od vse vzgoje pričakovati takega uspeha kakor od izpremembe materialnih razmer. Če ne bi bilo tako, ne bi bilo treba razrednega boja; ljubša bi nam bila vzgoja, ki ne zahteva takih žrtev kakor boji.

Vojna je končana in večalimanj se že lahko opazja, kako so se motili ljudje kakor naš avtor. Res je, da je bila vojna sama na sebi velika šola in da je socializem veliko pridobil. Ali to se ni zgodilo tako, kakor so pričakovali idealisti njegove vrste. Socializem je pridobil tudi tuptatam koga iz vrst inteligence; ali to se je godilo tudi pred vojno in je razumljivo, ker ima velik del inteligence absolutno enake interese kakor delavstvo. Manjkalo je le spoznanja teh interesov, in tu se lahko prizna, da je vojna pomagala. To se bo nedvomno tudi nadalje brez vojne godilo, in sicer gotovo v vedno večji meri. Ali pridobitev za socializem je to le tedaj, če so to novi bojovníki v razrednem boju, ki pomagajo na ta način izpremeniti materialne razmere in s tem napraviti tla za vse tisto, kar bi avtor rad dosegel.

V splošnem se je pomnožil zbor socialistov največ iz delavskih vrst, kar je tako naravno, da ni treba posebne razlage za to. In za prvi začetek ni niti ta pomnožitev prinesla takih čudežnih uspehov, kakršne so pričakovali razni idealisti. Pomnožitev socialističnih vrst še ne pomeni poglobitve socializma, temveč le boljše možnost, da se večja masa delavcev natančneje seznanj s socializmom. V teh vrstah se bodo razvijale take osebnosti, kakršne želi avtor, ker jih bodo materialne razmere podpirale v tem, in na ta način pojde socializem poslej hitreje naprej, kakor je šel pred vojno in bo tudi lože premagoval svoje lastne krize, ki so vpričo splošnega kaosa in tudi vpričo velikega navala v socialistične vrste neizogibne.

Kako je došlo do ogrske sovjetske republike.

Izjava Karolyija.

Bivši ogrski ministrski predsednik grof Michael Karolyi je napisal v dunajsko "Arbeiter Zeitung" obširen članek o tem, kako je prišlo na Ogrskem do ustanovitve sovjetske republike. Grof Karolyi se brani proti meščanskim poročilom, ki pravijo, da je dopustil ustanovitev proletarske vlade z namenom, da bi ustrašil entento, in dokazuje, da so se razmere same tako razvile, da je moral vzeti državno moč v svoje roke proletarijat.

Meščanski kabinet je postal dne 20. marca po ultimatumu entente, a katerim je bila določena nova demarkacijska linija v škodo Ogrski, nemogoč. Še istega dne pod večer se je sešel ministrski svet, na katerem je izjavil Karolyi sledeče:

"Uvidel sem, da se sedanja koalicijska vlada ne more več vzdržati, ker so tako pokorjeni deželi meščanske stranke izgubile vso moralno protitutež. Le socialno demokratska vlada more ohraniti v deželi red. V deželi ima pravo moč že tako več mesecev organizirano delavstvo v rokah. Ako nočemo izpolniti ententnih moralnih pogojev, rabimo enotno armado. Tako armado more postaviti na noge le proletarijat. Zahodna orientacija, opirajoča se na Wilsonovo politiko je propadla. Nam pa je treba nove orientaci-

je, ki nam bo zagotovila simpatije delavske Internacionalne. Po mojem mnenju se mora socialno demokratska vlada pogajati s komunisti, da ne bi nastale v slučaju, da bo borila boj za življenje in smrt — v deželi nered in težkoče."

Za Karolyijem so govorili še posamezni ministri, ki so vsi soglašali z njegovim stališčem, posebno še je soglašal z njim vojni minister Böhm, ki je vodil poznejše rdečo armado. Končno so sklenili, da bo vlada demisionirala, vendar ostane Karolyi na svojem mestu in sestavi drugega dne popolnoma socialno demokratsko vlado, ki odkloni ententne pogoje.

Dne 21. marca se je vršila seja izvrševalnega odbora socialno demokratske stranke. Ministri niso bili o tej seji obveščeni. Ob 3. uri popoldne je sklenilo vodstvo socialne demokracije s komunisti pismeno pogodbo, po kateri sta se obe stranki združili in sta v nasprotju z ministrskim sklepom sestavili ne le socialno demokratsko vlado, ampak sovjetsko vlado.

Ministrski svet se je sestel ob 3. popoldne do 7. ure zvečer. O popoldanskem sklepu socialno demokratske stranke še ni bil obveščen. Vojni minister Böhm je izrekel na koncu seje željo, da naj se zaprti vodje komunistov izpustijo iz zaporov. Justični minister se je branil, toda končno je ministrski predsednik podpisal tozadevni dekret. Vsled tiskarske stavke že tri dni niso izšli nobeni časopisi in po mestu so se širile najrazličnejše in najstrašnejše govornice. Ob 7. zvečer se je sestel delavski svet. Situacija pa je bila že drugače odločena kot je to sklenil ministrski svet. Popoldne je sklenil vojaški sovjet na predlog svojega predsednika Poganyja, da naj se podpirajo komunisti. Vsi avtomobili, tudi ministrski so bili že ob 5. rekvirirani. Posadka je prešla v roke komunistov. Ob 7. uri zvečer je naznanil član delavskega in vojaškega sveta Garbai, da je bila sestavljena sovjetska vlada. Tedaj so imeli pravo moč v rokah že vojaki in mornarji, ne da bi o tem vlada vedela. Po teh dogodkih — nadaljuje grof Karolyi — mi ni preostalo nič drugega kot odstopiti proletarijatu vlado, ki jo je v resnici delavstvo že prevzelo in proklamiralo. Doprinesel sem to žrtev in nisem vzel na svoja ramena mučeniške krone ječe, da ne bi došlo do krvoprelitja, da ne bi tekla po budimpeštanskih ulicah kri zastonj ter da bi se popolnoma prihranile vse grozote meščanske vojne. Pri vsem tem sem mogel po pravici upati, da se delavstvo pod vodstvom svojih socialističnih ministrov izogne slabim stranem ruskega eksperimenta, seveda če se bodo stvari izvršile brez odpora buržoazije. Razen tega sem mogel upati, da začne združeni proletarij osvobodilno vojno proti razkosanju dežele. Še danes sem neizpodbitno prepričan, da definitivno odloči o usodi Evrope le delovno ljudstvo, in nikdar trohica vojskujočih in diplomatov. Tudi sem danes prepričan, da se dogma o svetosti zasebne lastnine v starem smislu ne bo obdržala, ampak da bo prišlo do obsežne gospodarske socializacije in do potlačanja kapitalizma. Ruski eksperiment ni proti temu noben dokaz. Rusko ljudstvo deluje pod pritiskom gladi in obupa. Če pride do edinosti med evropskim

proletarijatom, si delavstvo že najde prava sredstva in pota. Tudi prepotrebna zveza narodov se more le na tej osnovi zgraditi. Resnična izvedba Wilsonovih načel je s kapitalistično nadvlado nemogoča, ker se ta z njimi ne more združiti." Torej dejstvo, da je Karolyi vladi dal delavstvo prostovoljno v roke, je navadna laž meščanskih listov. On je hotel delavstvo celo izkoriščati. Ker sam ni hotel prevzeti ententnih bremen na svoje rame, jih je naložil pa proletarijatu, ki je po štiri mesečnem boju moral pod njihovo težo začasno podleči. Toda kmalu se bo osvetil i ententi i Karolyiju.

Pismo iz Trsta.

6. avgusta 1919.

Pozdravljeni sodrugi!

Vselej, kadar se oglasimo. Vam moramo poročati o hudih bojih, ki jih mora bojevati naše delavstvo. Naši boji so trdi in neizprosni. . . In ne mislite si morda, da nas ti boji utrujajo ali da nas kakorkoli strašijo. Nasprotno! Niti kri, niti zapori, niti preganjanja ne zlomijo naše organizirane proletarske sile, marveč nam vdihujejo še večjo voljo in odločnost, bojevati se z vso energijo kot zavedna proletarska masa za človeške pravice.

Malo pozno prihajamo z našim obvestilom o zadnjih ljutih spopadih med delavstvom in nacionalističnim vojaštvom in tržaško nahujskano svajatjo, o katerih ste gotovo že slišali. Upamo pa, da Vam povemo v tem pismu še marsikaj zanimivega, kar Vam bo mogoče še novo.

Ko so se v nedeljo 3. t. m. vračali naši sodrugi s svojimi družinami in otroci, ki jih je bilo okoli 1300 po številu, s četrtega svojega izleta, ki so ga priredili to pot na Trstenik, v dolgi urejeni vrsti proti večeru v Delavski dom, so se srečali u ulici Barriera z izprevodom nacionalističnih otrok iz tržaškega otroškega vrta pri sv. Jakobu. Vodje tega izprevoda so zahtevali, da se pretрга vrsta proletarskih otrok, da bi oni odkorakali naprej. Ker pa naši sodrugi tega niso hoteli (nastala bi namreč zmešnjava v izprevodu), je prišlo do preprirov. Karabinjerji so takoj posegli vmes, ter prav surovo postopali z našimi sodrugi. Grozili so s samokresi in pričeli takoj streljati. Trije izmed naših sodrugov so bili težko, pet pa lahko ranjenih. Nekaj oseb so karabinjerji takoj aretirali. Lahko si misliti, da je med streljanjem in kriki nastala med otroci in materami splošna panika. Bil je pravcati metež. Več mater se je onesvestilo. Ostali so v splošnem razburjenju bežali v Delavski dom, kjer so iskali zavetja pred brutalnostmi karabinjerjev in raznih nahujskanih elementov. Ko je nastal mir, so se ljudje razšli. Ogorčenje je bilo splošno; posebno med sodrugi.

V protest proti takemu nasilnemu postopanju proti socialističnemu delavstvu, je sklenilo delavstvo stopiti drugi dan v stavko. Najprej se je ustavilo delo v prosti luki, potem pa na cestnih železnicah. Kmalu se je stavka razširila na vse obrate.

V pondeljek zjutraj so bili poklicani na poliejo zastopniki delavstva, kjer se je od njih zahtevalo, da odstopijo od stavke. Zastopniki delavstva so odgovorili, da tega ne morejo storiti.

Ob desetih dopoldne se je vršil velik shod pred Delavskim domom, ker v notranjosti za zborujočo množico ni bilo prostora. Govorniki so govorili skozi okna. Med drugimi je govoril sodr. Passigli. Sklenilo se poslata deputacijo k Ciuzelliju in Petittiju, da tam zahteva strogo preiskavo nedeljskih dogodkov in zadoščenje. Deputacija je odšla, spremljana od množice, ter povedala, da so krivci in povzročitelji spopadov znani. Zato je odločno zahtevala zadoščenje. To se ji je tudi obljubilo. Uvedene so bile takoj stroge preiskave.

Medtem pa, ko je deputacija intervenirala, se je na Piazza Unita zbrala tista znana tržaška podivjana druhal, ki je leta 1915. požigala "Piccolo." Na balkonu magistrata sta govorila dva študenta in nahujskala tolpo. S parolo: "Vogliamo firmila" (hočemo, da se konča), se je druhal podala na svoje "delo", ki je rodilo žalostne posledice. Na Piazza del Studii je množica stavkujočih trčila na karabinjerje in ono nahujskano druhal. Takoj so se vneli tepeži in padli so strelji. En vojaški šofer je bil ustreljen. Razkačena množica se je preteč in kričeč razpršila.

Popoldne ob dveh se je vršil v Delavskem domu sestanek zaupnikov delavstva. Na tem sestanku se je sklenilo, da se delavci podajo drugi dan na delo, ker jim je bilo obljubljeno zadoščenje.

Ali ona podivjana tolpa, ki je hotela povzročiti nemire še v nadalje, še ni mirovala. Dospela je pred Delavski dom ravno, ko so zaupniki končali svojo sejo. Na Via Madonina se je nahajal vojaški kordon, oddelek vojakov in oficirji s karabinjerji pa so udrli v Delavski dom in tam aretirali vseh 420 navzočih oseb, med njimi tudi slovenske sodruge. Nato je udrila v Delavski dom tudi še tista tolpa, razbila in demoralala je vse, kar se je le moglo. Uničila je vse knjige "Circola di Studii Sociali". Uničila je vso prekrasno knjižnico "Ljudski oder", ki je bila najboljša in najbolj bogata knjižnica. Druhal je pobila in polomila tudi vse mobilije in vse dragocene priprave, kar jih je bilo tam. Škoda presega en milijon kron.

Ko je tolpa opravila svoje junaško delo, je nadaljevala svoja barbarstva pri listu "Lavoratore" in si potem privoščila tudi Slovencev. Razobesila je italijanske zastave v Narodnem domu. Tudi tu je razbila vse in pometala vse knjige skozi okna, kjer so jih zažgali. Enako so razsajali pri "Edinošči". Pozneje so razbili na svojih pohodih tudi kavarno "Union", kamor zahajajo tržaški socialisti.

Kljub protipozivu se delavstvo po teh nasilstvih ni podalo drugi dan na delo in je stavkalo naprej. Zahtevalo je, da se aretirane sodruge izpusti takoj iz zaporov. Ker se to ni zgodilo, se je stavka razširila po vsej Istri in po vsem Goriškem. Delavstvo je izjavilo odločno vstrajati pri splošni stavki, dokler ne pride do svojih pravic.

Tako je nastala splošna stavka po celem Primorju. V trenutku, ko vam to pišemo, prihajajo vesti

iz Benetk in drugih gornje-italijanskih mest, da je tamkajšnje delavstvo v znak solidarnosti stopilo v stavko in da odločno protestira proti tem krvavim nasilstvom.

Razburjenje je splošno. Tudi danes se stavka še nadaljuje, kljub temu, da so izpustili že polovico aretiranih sodrugov. O nadaljnjem poteku stavke bomo ob priliki še poročali. Omenimo naj še samo to, da so pri pogrebu nekega nacionalista Pollaka ljudje morali povsod raz hiš razobesiti italijansko zastavo s črnim trakom.

Dragi sodrugi! Mi se ne strašimo nobenih bojev, nobenih preganjanj. Naše delavstvo je danes tako solidarno, tako močno, da utrpi še vse kaj hujeja. Dolgoletni napor in delo so naše sodruge utrdili v vsem. Z mirno odločnostjo gremo naprej po začrtani poti z našimi še bolj trdno sklenjenimi rdečimi vrstani. Solidarnost delavskih vrst je večja, odporna sila vedno hujša.

In ta naša sila bo vrgla v prah vse kapitalistične zarote, zadušila jih bo za vedno.

Srčno pozdravljeni!

Sodrugi, na agitacijo!

Jesen se bliža. Čas letargije, v katero je bila zazibana naša J. S. Z. vsled vojnih razmer, se bliža svojemu koncu.

Čas prihaja, ko se bo treba Jugoslovanski socialistični zvezi odločiti, da vstopi zopet v vrste kakšne socialistične delavske politične stranke v Zedinjenih državah.

Drugo leto bodo v deželi predsedniške volitve, in socialistična stranka, kateri bomo pripadali, bo morala napeti vse sile, da pošlje čimveč socialističnih delavskih zastopnikov v okrajne, državne in zvezne postavodaje. Široke plasti delavstva nestrpno čakajo kampanjske trobente, ki naj naznani začetek te akcije, in socialistična stranka, ki izide politično zmagonosna iz svojih notranjih bojev in poda delavskim slojem pravi apel, da bo v bodoče zagospodovala na politični areni ameriškega delavstva.

Strokovne organizacije — unije, so podvzele že velikanske korake za organiziranje delavcev v industriji. Vojne razmere, ki so prinesle vsled nujnosti proizvajanja vojnega materiala neke vrste vladno kontrolo, in z njo nekaj svobode, so to organizatorično delo pospešile. Domačini in tuji so se začeli prav pridno zanimati za delavsko organizacijo. Nekatere unije so podvzele tudi korake, da se razvije politično gibanje in so v ta namen začele naturalizirati tujezemce.

Ker so slovenski delavci postali v veliki meri državljani Zedinjenih držav, bo naša naloga, da povedemo za delavce ostalih narodnosti tako predsedniško kampanjo, kakršne še ni videla ta dežela.

Nekaj naših ljudi pojde v stari kraj, to je res; toda vsa znamenja kažejo, da ne nameravajo ostati tamkaj za stalno. Druginja, kakršnakoli je že tukaj, se z ozirom na ono v starem kraju, ne more primer-

jati s tukajšnjo, in v izbiranju zla se človek ravna po starem pravilu, pa si izbira najmanjše.

Politične in gospodarske homatije, ki postajajo v starem kraju vsled imperialistične politike večjih kapitalističnih držav vedno večje, niso za delavce nič kaj privlačne. Kar se industrije in delavskih razmer tiče, bo Amerika prvačila pred vsemi drugimi na svetu. Tak je kapitalistični zakon, ki je šel v tej vojni Ameriki, kot zalagateljici živeža, municije in denarja zelo v prilog.

Politično delo ameriških slovenskih delavcev torej še ni opravljeno. Ravno narobe: čimdalje več ga bo, in morali se bomo hočeš nočeš, z njim baviti, če nočemo, da nam bodo očitali domačini in tuji, ki ga že vrše, da smo nemarni, da skebamo ali da vodimo sabotažo.

Naša Zveza je danes žal, slaba. Komaj nekaj nad 700 dobrostoječih članov ima. Če vzamemo v poštev ogromno delo, ki nas čaka, bo treba zavihati rokave in napeti vse sile, da ji pridobimo novih članov. Poleg tega ne smemo pozabiti na naše glasilo "Proletarca", ki trpi na pomanjkanju naročnikov.

Naši najaktivnejši člani so na delu za J. R. Z. To je all right; toda vsled tega dela ne sme na noben način trpeti delo J. S. Z. Pravih sodrugov dolžnost bo, da posvetijo vse svoje moči temu delu. Dokler je vladal v deželi politični kaos in smo bili organično začasno odepljeni od tukajšnjega političnega delavskega gibanja, je delo za republikansko gibanje nekako nadomeščalo to politično praznoto, ali kakor hitro vstopimo zopet v skupno organizacijo ameriške politične delavske stranke, bo treba gledati, da se bodo naše lastne naloge izvrševale. V smislu tega bo treba skrbeti, da povedemo pri vseh javnih prireditvah, ki jih priredi J. R. Z., najintenzivnejšo agitacijo za pridobivanje članov k J. S. Z. in naročnikov za naše glasilo "Proletarca".

Ne smemo namreč pozabiti, da ne moremo, če ne bomo imeli jake socialistične organizacije, pa naj bo ta tukaj ali v starem kraju, računati niti na uspešno delo za republikansko gibanje. Izkušnja nas uči, da nimamo od meščanskih strank in njih elementov pričakovati nobene izdatne pomoči. Vse to se je jasno pokazalo na pariški konferenci, in še danes se pokazuje v intrigah, ki jih goje in vodijo nekatere zavezniške vlade na Ogrskem in v Rusiji.

Kadar uvrstimo našo J. S. Z. in naše glasilo Proletarca, bo treba računati na izredni zbor, ki se mora vršiti vsaj v maju prihodnje leto. Na tem zboru bo treba govoriti o nalogah, ki so nastale izza časa, ko smo se odepili od skupne socialistične stranke; o reorganizaciji Zveze v smislu štatutov stranke, kateri bomo pripadali; o predsedniški kampanji; o stikih s sodrugi v starem kraju; dalje bo moralo tajništvo podati poročilo o delu J. S. Z. od zadnje konvekcije, ki se je vršila 1916. v Chicagi, in o mnogih drugih rečeh bo treba razpravljati, katerih tukaj ni mogoče navajati.

Člani naše Zveze morajo postati agitatorji — živi agitatorji, za pridobivanje novih članov in klube in pridobivanje naročnikov za naš list. Obuditi je

treba v življenje stare klube in poiskati tiste člane, ki so se iz enih ali drugih vzrokov odtegnili našemu gibanju. Ta oklic naj pomeni za vse stare sodruge, da se je treba otresti letargije enkrat za vselej in da začne J. S. Z. zopet živeti, kakor je živela pred vojno.

Sodrug, razmišljajte o tem na vaših sejah in najdite pota, ki bodo najuspešnejša, da se izvrši ojačanje naše Zveze čimprej. Čas nas kliče na delo.

V dobo prihajamo — in to prav naglih korakov, ko se moramo odločiti kam: naprej ali nazaj? Naprej pomeni življenje — nazaj pogin. Odločajte!

Tajništvo J. S. Z.

Zakaj se morajo delavci organizirati.

Na gornje vprašanje se odgovori lahko na kratko in logično. Organizirati se morajo, ker jim koristi. To se sliši zelo materijalistično in tudi vzrok je materijalističen. Marsikomu se zdi to banalno, nizko, brez vsakih višjih ciljev in misli. V resnici pa najdemo v organizaciji misli in cilje, ki so potrebni za blagostan in srečo delavcev. — Kadar so ljudje prišli do prepričanja, da en človek ne more izvršiti dela, so se združili in izvršili delo skupaj. Nobenega velikega dela ne more izvršiti en sam človek. — Napredek v znanosti in iznajdbah prihajata iz dela naših prednikov.

Dandanes je najvažnejša naloga, da se izboljšajo razmere tistih, ki opravljajo vse delo. Delavci so povoljno rešili problem prehranitve, stanovanjsko vprašanje in obleke. Delavci proizvajajo dovolj živeža, zgrade lahko hiše, in naredijo obleke, ki človeka obvarujejo mraza in vročine. Kljub temu, da znajo delavci izdelati vse, kar človek potrebuje za življenje, morajo stradati, ako ne delajo, mnogo njih pa dolguje vedno za nekaj tednov na potrebščinah, če tudi delajo.

Vendar pa to ne prihaja od tega, ker zemlja premalo rodi, ne radi tega, ker delavci počivajo, ali ker je njih orodje nepopolno. Prav narobe je. Stroji so skrajno dovršeni, in delavska proizvodna moč se je po cinitvi narodnih ekonomov pomnožila tekom zadnjih 50 let za devetkrat, delavski položaj je pa ostal neizpremenjen. Edino delavci, ki so organizirani v močnih strokovnih organizacijah, so si nekoliko izboljšali svoj položaj. Priporili so si skrajšanje delovnika in boljšo mezdo, da si lahko poleg najpotrebnejšega življenja privoščijo tudi kaj boljšega in udobnejšega.

Ozrmo se v zgodovino in prepričamo se takoj, da že danes uživamo sadove, ki so plod neumorne agitacije med delavci. V istem letu, ko je bila sprejeta ustava Združenih držav, je angleški parlament sprejel postavbo, ki je dajala moč vsakemu mirovnemu sodniku, da je razgnal vsako delavsko zborovanje. In če so dobili uro kasneje od teh delavcev le dvanajst skupaj, so zapadli smrtni kazni radi zarote. Odsev te postavbe je segel v Ameriko. Za delo-

dajalec je bil tak zakon idealen, ker je lahko razdril vsako delavsko organizacijo, da so dobili delavce po ceni.

Ko se je rodila ameriška republika ni bilo brezplačnih javnih šol. Še petdeset let kasneje je moral vsakdo plačevati šolnino, ki je pošiljal svoje otroke v šole. Delavske plače so bile tako nizke, da delavci niso mogli plačevati šolnine. Agitacija med delavci v državah Massachusetts, New York in Pennsylvania, nam je prinesla brezplačne javne šole.

V Pennsylvaniji so pred ustanovitvijo brezplačnih javnih šol imeli šole za siromake, v katerih ni bilo treba plačevati šolnine. Nihče ni hotel pošiljati svojih otrok v take šole, ker je bil vsak otrok zaznamovan kot berač.

Ljudji, ki so se bojevali za brezplačne javne šole, so zmirjali z anarhisti. In kaj je bil vzrok, da so imoviti sloji nastopali proti zagovornikom brezplačne javne šole? Priporočali so, da se obdavči bogate ljudi, da se lahko izobrazijo otroke siromakov. In delavci, ki so agitirali za brezplačne javne šole, so delali za splošen napredek kulture in civilizacije.

V Ameriki smo imeli tudi nekoč postavbo, da je lahko vsak upnik dal zapreti svojega dolžnika, ako mu ni mogel plačati dolga. — Na tisoče ljudi je zdihovalo prva tri desetletja v devetnajstem stoletju po ječah, katerih dolg je znašal manj kot pet dolarjev. Delavec, ki je bil dolžan groceristu 25 centov, so vrgli v ječo, naobratno pa ni mogel delavec prijeti postavnim potom grocerista, ako mu je dolgoval \$100 kot mezdo, ker mu je zgradil hišo.

V Združenih državah je bila uvedena sužnost. V tej sužnosti so zdihovali zamorci in tudi mnogo takih ljudi, ki niso imeli niti kaplje zamorske krvi v sebi. Pričela je agitacija zoper sužnost. S prva so se posmehovali agitatorjem za odpravo sužnosti. Potem jih je zaslepljeno ljudstvo napadalo s kamenjem, končno je posegla vmes državna oblast in sodišča. Pregarjali so agitatorje, zapirali jih v ječe, in nekateri so morali dati tudi življenje za dobro stvar. In stara oblika sužnosti je padla.

Usoda delavca je danes odvisna od delodajaleca. Ako se mu poljubi, ga postavi na cesto. Utrga mu lahko mezdo, ali podaljša delavni čas. Napram takim šikanam ne opravi posamezen delavec nič. Ako se pritoži pri delodajalcu, mu pravi, naveži svoje orodje v culo in poberi se mi izpred oči. Nekaj drugega je, ako se vsi delavci v enem ali več podjetjih združijo in vsi hkratu stavijo enake zahteve. V tem slučaju so vrata že malo preozka, da bi delodajalec vse delavce pometal na cesto, posebno če je preobložen z naročili. Njegov nastop tudi ni tako ošaben in ohol kot napram poedinemu delavcu. Prične se pogajati z delavci, in delavci dosežejo vsaj del tega, ako ne vse, kar zahtevajo.

Delavci se organizirajo strokovno, da si že v mejah današnje družbe izboljšajo svoj položaj. Brez strokovne organizacije bi delavci še danes delali po enajst in več ur dnevno, in mezde bi bile zelo nizke.

Zboljšanje življenjskih razmer v mejah današnje družbe pa ni glavni cilj zavednega delavstva. Dokler obstoji mezdni sistem, bodo delavci vedno

delali za mezdo in kot taki so seveda odvisni večalimanj od svojih gospodarjev. Zavedno delavstvo stremi za tem, da se popolnoma osvobodi podjetniških spon.

Ako delodajalec najame delavce, da dela zanj, plača le njegovo delovno silo, zato nima pravice, da bi mu ukazoval, kako naj misli o današnji človeški družbi o razmerju med delodajalcem in delavcem, ali da bi mu celo dal torbo na usta, in mu povedal, da ne sme agitirati za izboljšanje svojega položaja. Delodajalec seveda misli, da je kupil celega delavca, ako ga je najel, da dela zanj; njegovo delovno moč in njegove misli. Ne zadovolji se s tem, da mu delavec s svojim delom množi njegov imetek, marveč hoče imeti celega delavca, gospodar hoče biti čez njegovo telo in dušo.

Zaglobimo se v današnji položaj delavstva, in našli bomo sto drugih važnejših, tehtnejših vzrokov, da se organiziramo — in izboljšamo delavski položaj v splošnem. Poglejmo v tovarne, kjer blede in sestradani otroci delajo v zatohlih delavnicah sredi nevarnih strojev. Stopimo v delavske stanove v industrijalnih mestih in naleteli bomo na bedo, da nam zastaja kri v žilah. Obrnimo svoje oči v palače tistih, za katere delavci garajo, in videli bomo razkošje in razsipnost, da bi lahko najmanj tisoč delavskih družin udobno živelo.

Zakaj se organiziramo? Odpraviti hočemo te kričeče krivice, in izboljšati delavski položaj.

Poedinec ne šteje nič! Združeni delavci so močni in si lahko izboljšajo položaj z legalnimi sredstvi, nezdruženi ne dosežejo nič.

UTRINKI.

Senatni meddržavni trgovinski odbor preiskuje vzroke grozeče krize s premogom. Predsednik National Coal Association, Harry N. Taylor je, zaslišan pred odborom, pripisoval krivdo administratorju železnic, češ, da ne dobivajo premogorovi dovolj vozov za premog. "Če ne dobimo vozov za 11,000,000 ton premoga na teden," je dejal, "doživi dežela veliko pomanjkanje in visoke cene." Generalna stavka na železnicah bi bila po njegovem mnenju v sedanjem času velika kalamiteta za vse sloje prebivalstva.

Senator Fredinghuysen iz države New Jersey je vprašal: "Vsa situacija se torej zdi, da je odvisna od administracije železnic?" — "Skoraj popolnoma," je odgovoril Taylor. "Trije faktorji bi mogli preprečiti krizo. To so rudarji, potem tisti, ki oskrbujejo transport in konsumenti. Če bodo rudarji, konsumenti in prevažalci sodelovali, ne bo pomanjkanja premoga." — Taylor je tajil, da se uganja oduševstvo s premogom, dejal je pa, da pride lahko do oduševstva, če nastane pomanjkanje. Boji se zbora rudarjev, ki se snide dne 9. septembra in skupnega zbora rudarjev in kopačev dne 25. septembra v Buffalo. Rudarske stavke po srednjem zapadu vodijo baje radikaleci in ti bi utegnili na zboru nastopiti z zahtevami nacionaliziranja rudnikov. šesturnega de-

lavnika, petdnevnega tedna in povišanja mezde... Konsumenti, administracija železnic, rudarji — vsi so krivi, da grozi kriza s premogom, edino kopači delajo pošteno na to, da ne pride do nje... Kdo bi imel od nje največji dobiček? — Gotovo lastniki jam. Vsa ta stvar dobiva čudno lice in zdi se, da se pripravljajo premogarski magnati na roparsko vojno proti žepom konsumentov za zimo.

Predsednik jeklarskega trusta, znani bivši sodnik Elbert H. Gary, je objavil dopis, katerega je bil poslal organizacijskemu odboru American Federation of Labor, ki se bavi z organiziranjem delavcev v jeklarski industriji. Mr. Gary pravi, da odklanja njegova družba pogajanje z delavskimi unijami o trgovskih odnošajih. V dopisu, naslovljenem Johnu Fitzgeraldu izjavlja, da ne smatra organizatorjev A. F. of L. za avtorizirane zastopnike večine nastavljenecv jeklarskega trusta in da zato ne more z njimi obravnavati o delovnih in mezdnih pogojih. Trust zagovarja "odprto delavnico", ki baje najbolj ugaja delavcem in družbi... Verjamemo, da ugaja odprta delavnica najbolj trustu; drugo vprašanje je, kako ugaja delavcem, za katere govori gospod Gary gotovo z manjšo pravico, kakor organizatorji unije. V senatu so preiskovali boljše vizem v Ameriki; gospodom senatorjem bi bilo svetovati, da raztegnejo svoje preiskave tudi na počenjanje jeklarskega trusta, ki je boljše viziko prav v tistem smislu, ki je baje senatorjem najbolj zopern.

Časopisi poročajo, da je pet milijonov Nemecev prosilo za dovoljenje, da smejo zapustiti deželo. Pravijo, da se mislijo večinoma izseliti v južno Ameriko, deloma pa da nameravajo poiskati dom v Palestini. Zadnja kalkulacija je doslej pač še precej dvomljiva, kajti usoda "Svete dežele" visi še popolnoma v zraku. Bolj razumljiv je namen izselitve v južno Ameriko in ta vest se zdi tudi bolj verjetna od senzacionalnih natolcevanj o velikanskem izseljevanju Nemecev v Mehiko, kjer naj bi se baje vršile velikanske priprave za vojno z Zedinjenimi državami. Če znaša število omenjenih prošenj res že pet milijonov, se bodo morda kapitalisti začeli malo praskati za ušesi, kajti med temi mora biti pač precej veliko število delavcev, ki jih industrija zelo potrebuje. In zdi se, da jih bo kmalu še bolj potrebovala, posebno ker ni za nekaj časa pričakovati nikakršnega navala delavskih moči iz Evrope. V kongresu se pa najde vsak hip kdo, ki bi rad še bolj oteževal priseljevanje. Videti je, da je bil marsikdo od kapitalističnih strank poslan v zakonodajno zbornico, pa ne razume pravih interesov kapitalizma. Seveda se lahko pravi, da tudi večina voditeljev A. F. of L. ne razume pravih delavskih interesov.

V Lake County, kateremu pripada del Chicage, vodi državni generalni pravdnik Brundage zanimiv boj. Več kakor 12,000,000 dolarjev davkov je v tem okraju po njegovem zatrdilu neplačanih, pa hoče prisiliti reveže, ki so se doslej oprostili neprijetnega plačevanja, da posežejo v žep. O teh ubogih reve-

žih trdi, da bi lahko izkazali milijone, če ne bi utajevali svojega bogastva prav tedaj, kadar je treba plačevati državi. Prva tožba je bila vložena proti dedičem Charles A. Smitha iz Highland Parka, ki je priznal \$1,800, pa se je po njegovi smrti izkazalo, da je bil "vreden" 3,000,000 dolarjev, za katere ni plačeval davkov.

Zdi se, da je precej bogatinov, ki trpe v teh rečeh na pozabljivosti in če se izkaže, da znaša svota neplačanih davkov v tem aristokratičnem okraju res več kakor \$12,000,000, ne bomo nič preveč presenečeni. Iz preteklosti je znano, da so se take "pomote" često primerile. In naposled bi se razum državnega pravdnika lahko še kdo drugi zanimal za to. Država mora imeti dohodke, in če jih ne pokrijejo tisti, ki imajo dovolj, jih morajo drugi.

Iz Dunaja se poroča, da se je meseca julija vršil tamkaj prvi kongres avstrijskih sovjetov. Ustava, ki jo je sprejel kongres, je identična s sistemom sovjetov v Rusiji in na Ogrskem. Eksekutiva, ki je bila izvoljena potom številnih sovjetov, posluje neprestano.

Adler je naglašal, da je namen avstrijskih sovjetov izražanje želja proletarijata potom sprejemanja resolucij itd. ter da služijo državnemu parlamentu kot vodilna pomoč.

Bolj ekstretni govorniki so videli v sovjetih druge funkcije, toda resolucija, da naj sovjeti prevzamejo gospodarsko in politično funkcijo dežele, je propadla z 89 proti 27 glasovi.

Predsednik Wilson ima po Ameriki agitacijsko turo, na kateri je imel svoj prvi govor v mestu Columbus, Ohio. — Vsa pot potraja približno tri tedne. O njegovih govorih, namenjenih glavno delu mirovne konference, se ob priliki zmenimo. Kakor je videti, mu gre v prvi vrsti za to, da izpodbije njegovemu stališču nasprotne argumente v senatu.

Pred vojno je bilo v Bostonu naročenih 500 velikih sodov igrač iz Nemčije, ki so pa vsled vojnega stanja zaostale v Holandiji. Sedaj so prišle v Boston v dokaz, da so gospodarski interesi močnejši od vseh nacionalnih pridig in da je dežela navezana na deželo. Če se kaže že to pri igračah, se bo še močnejše pokazalo pri važnejših potrebah življenja.

V šestinšestdesetem kongresu je bilo do danes vloženi 11,317 zakonskih predlog. Izmed teh jih je 180 postalo zakon. V prejšnjem kongresu je bilo vloženi 22,594 predlog, sprejetih pa je bilo 453. Kakor je videti, nima vsak kongresnik sreče s svojimi idejami. Mogoče je tudi, da ni vsak kongresnik baš Salomon.

Z Dunaja prihaja poročilo, da se pogajajo angleški in francoski kapitalisti zaradi nakupa avstrijskih, ogrskih in srbskih parnikov in da nameravajo monopolizirati parobrodstvo na Donavi. Rumunske družbe baje ne mislijo na prodajo svojih ladij, temveč se hočejo udeležiti konkurence, če dobe tujo podporo za to . . .

Najbolj bi nas zanimalo, koliko resnice je na tej vesti, kar se tiče Srbije, oziroma Jugoslavije, kajti le ta bi mogla priti v poštev. Podpirati ustvarjanje tujih monopolov, zlasti še za tako važno panogo, se približuje po naših nazorih enostavno izdajstvu. Da bi tuji kapitalisti radi dobili take reči v svoje roke, nam je popolnoma razumljivo, ali iz tega ne sledi, da bi jih morale domače vlade podpirati pri takih nakanah.

Ko je padla Kunova vlada na Ogrskem, so bili listi polni trditve, da so Kun in njegovi ljudje pobrali pred demisijo, kar so mogli, dragocenosti. Sedaj poročajo z Dunaja, da je generalni ravnatelj ogrske splošne banke izjavil, da so se našli vsi privatni računi in dragocenosti, kar jih je bila Kunova vlada konfiscirala, nedotaknjeni v raznih ogrskih bankah. Vse dragocenosti so bile sistematično označene z imeni lastnikov.

Žalostno je, da se ne morejo niti takozvani najuglednejši listi varovati podlosti, ki je v tem, da se meče na političnega nasprotnika najbolj smrdljivo blato, le zato, ker je nasprotnik. Če uganja kaj takega naš znani obrekovalni kutar, se že človek ne čudi; njemu je to v krvi in vsi žegni ga ne bodo v tem oziru napravili človeškega. Toda od tistih, ki hočejo ravnati s svetom in res kaj šteti, bi bilo vendar pričakovati kaj več dostojnosti.

Na Francoskem ima desetisoč ameriških vojakov nalogo stražiti štiridesetisoč nemških vojni vjetnikov, ki ne morejo biti izpuščeni, dokler ne bo mir definitivno podpisan. Vzdrževanje te ameriške armade velja Zedinjene države \$1,000,000 na mesec. Vojskovanje je na vsak način drag business, tudi še potem, ko je že končano. Narodi čutijo to tudi v marsikaterem drugem oziru in bodo še dolgo čutili.

Ameriški poslanik na Kitajskem dr. Paul S. Reinach je podal svojo demisijo, o kateri predsednik Wilson še ni odločil. Razlogi njegove demisije niso bili objavljeni, bržčas so pa v zvezi s šantunškim vprašanjem.

Iz Carigrada poročajo, da pride perzijski šah po svojem posetu v Parizu v Zedinjene Države. Perzijski šah je nekaj podobnega kakor kralj in se šteje še za nekoliko več, toda njegova moč je v resnici skrajno omejena, zlasti odkar je Perzija podpisala pogodbo z Anglijo, po kateri je prišla povsem pod vrhovno nadzorstvo te velesile. Toda veličanstvo je vendar veličanstvo.

Angleška vlada je ukazala, da se ustavi vse delo na vojnih ladjah v privatnih ladjedelnicah, izvzemši tiste ladje, ki so že spuščene v morje. Prizadetih je okrog dvajset ladjedelnic, ki niso nič zadovoljne s to naredbo.

Zadnji pondeljek je Belgija prevzela okraj Malmedy, ki ga ji je morala Nemčija po 34. članku mirovne pogodbe odstopiti.

Na Saksonskem nameravajo izgnati vse tujce in posameznike, ki so sumljivi kot politični agitatorji, pa ne morejo dokazati, da so saksonski državljani. Ta akcija je baje namerjena zoper begunce z Ogrskega. Čuden je ta razvoj v novi Nemčiji.

Iz Washingtona poročajo, da ne rabijo tam v uradnih korespondencah in na potnih listih izraza "Nemška Avstrija", temveč "Avstrijska Republika". — Če se Avstrija sama ne imenuje tako, se lahko od Amerike nauči, kaj je pametnejše.

Senator Lodge, predsednik senatnega odseka za znanje zadeve, je brzojavno obvestil izvrševalni odbor Jugoslovanskega Republičanskega Združenja, da bo senatni odsek zaslišal deputacijo J. R. Z. v četrtek 4. sept.

Francoski vladni oddelek za industrijsko rekonstrukcijo naznanja, da je vrnila Nemčija Franciji doslej 27.000 ton sušovin, ki jih je bila tekom vojne zaplenila, enaka množina pa da je na poti. Vlada je dognala, da je po nemških tovarnah 300.000 francoskih tovarniških strojev; za vrnitev takih strojev je dobila 50.000 prošenj. Vojna je torej večasi zelo sorodna ropu.

DETROITSKI SODRUGI ZA SOCIALISTIČEN TISK.

Detroit, Mich. — Naš klub št. 114, JSZ, je pred nekaj tedni priobčil v Proletarcu resolucijo, v kateri smo apelirali na članstvo J. R. Z., naj posveti vse svoje moči delu za razširjenje in gmotno pomoč našemu glasilu "Proletarcu." Par tednov pozneje smo dobili od uprave "Proletarca, oziroma iz urada tajništva slov. sekcije JSZ. apel za nabiranje prispevkov v pomoč Proletarcu. Sedaj je nam bilo treba dejansko pokazati, če smo sami pripravljeni napraviti to, kar smo v naši resoluciji priporočali drugim. Lahko konstatiramo, da je mala skupina naših zavednih sodrugov v Detroitu tudi to pot storila svojo dolžnost, kar lahko izprevidite iz izkaza prispevateljev v podporo listu. (Izkaz prispevateljev je priobčen na drugem mestu te izdaje). Morda se kdo vpraša, kako more tako majhna naselbina, kakor je detroitska, prispevati tako visoko svoto. Na tem mestu hočemo na kratko opisati gospodarske razmere kluba št. 114.

Zgodovina kluba nam kaže, da od vsega početka vedno napreduje, posebno še zadnje leto, odkar ima klub lastne prostore, v katerih se ob večerih shajajo sodrugi in drugi rojaki.

Do prošlega leta je imel klub svoje shajališče v Delavskem domu, ki je last hrvatske organizacije J. M. S. S. Od kar se je JSZ. razdelila v sekcije in potem, ko je JSZ. izstopila iz A. S. P., ni bilo v tem Delavskem domu za slovenske sodruge nič več obstanka. Radi tega smo pričeli misliti na dobavo lastnih prostorov in končno sklenili vzeti v najem kak prostor, ki naj bi nam služil za shajališče. Vprašanje pa je bilo, kako zmagovati visoko stanarino.

Isti cilj kakor mi je imela novoustavljena organizacija srbsko-hrvatske sekcije št. 210, JSZ. Ponudila se je nam prilika vzeti v najem malo dvorano Victoria Hall na 424 Ferry Av. Skupno s klubom št. 210 smo, z nekakim strahom v bodočnost, vzeli ta prostor v najem za \$55.00 mesečno stanarino. Na prvi skupni seji smo zaključili, da pričnemo v novih prostorih ob večerih s prodajo smodk, cigaret, mehkih pijač itd. Obenem smo uredili v novih prostorih čitalnico. Iz dobička, ki nam bi ga prinesla prodaja omenjenih stvari, bi plačevali najemnino, kar bi pa primanjkovalo, bi pa sodrugi dodali iz svojih žepov. Za slučaj, da bi kaj naših dohodkov preostajalo, smo jih sklenili vporabiti za razširjenje socialistične propagande.

Takoj v začetku smo imeli smolo. Ravno, ko smo hoteli otvoriti nove prostore, je prišla "flu" in prostori so morali ostati zaprti. Niti sodrugi se nismo smeli shajati v dvorani. Toda ko se je nadležna "flu" umirila in prenehala s svojimi orgijami, se je pričelo v naših prostorih novo življenje. Sodrugi so prihajali vsak večer skupaj in pričeli smo napredovati moralno in gmotno. Že prvi mesec smo stanarino pokrili z dohodki, ne da bi bilo treba članom dodajati iz svojih žepov; kooperativna blagajna klubov je rastla. Tu čitamo in razpravljamo, in če potrebujemo kake male stvari, jih kupimo v naših prostorih, kajti s tem dohodki vzdržujemo dvorano.

V zadnjih desetih mesecih imamo zaznamovati lep uspeh, najsibo v gmotnem ali moralnem oziru. Ves ta čas plačujemo najemnino in čiščenje; poleg tega je kooperativa naročena na petnajst raznih listov za našo čitalnico. Kljub vsem tem izdatkom se je poročilo blagajnika na zadnji seji o našem finančnem stanju glasilo jako ugodno. V kooperativni blagajni smo imeli čistega \$400.00. Na imenovani seji se je tudi prečitalo pismo od uprave Proletarca za gmotno pomoč in spomniš smo se zaključka, ki smo ga naredili na naši prvi seji. Sklenili smo, da prispevamo iz kooperativne blagajne sto dolarjev listu v podporo.

Ne samo finančno, ampak tudi na članstvu smo napredovali, odkar imamo svoje prostore. Posebno slov. organizacija šte. 114, JSZ. ima zaznamovati lep napredek.

Iz tega kratkega poročila sodrugi drugod lahko izprevidijo, kako gospodarimo v Detroitu. Eno je gotovo: Mi napredujemo in tudi obstanek je nam zasiguran.

Posamezni sodrugi so se pri nabiranju prispevkov v podporo Proletarcu dobro odzvali. Skupna svota, poslana v ta namen iz Detroita, znaša \$264.00. Z našim delom smo pokazali, da hočemo imeti JSZ. in Proletarca. Prej, predno bomo pustili eno ali drugo propasti, smo pripravljeni podvojiti naše delo in prispevke. Sodrugom po drugih naselbinah pa priporočamo, naj slede našemu vzgledu. Če imate voljo za delo, bomo imeli veliko in močno J. S. Z. in razširjeno glasilo našega delavstva, "Proletarec."

Odbor kluba št. 114.

LISTU V PODPORO.

Slov. soc. klub, White Valley, Pa.	\$ 5.00
Bartol Yerant, Aliquippa, Pa.	1.34
Louis Bregant, Ramsey, O.50
Andrew Zupan, Chicago, Ill.	1.00
Anton Zalar, Cuddy, Pa.70

Prispevki detroitskih sodrugov (pošiljatelj L. Gorjup): Iz kooperativne blagajne klubov št. 114 in 210, JSZ. \$100.00; Joe Anžiček, \$10.00; Louis Urbančič, \$10.00; Paul Očepek, \$6.00; A. Potočnik, \$6.00; J. Grile, \$6.00; Nick Sestanovich, \$6.00; P. Balamarich, \$5.00; L. Tedorovich, \$5.00; Ivan Janovich, \$5.00; Martin Mantony, \$5.00; Peter Kisovec, \$5.00; Joe Nakrst, \$5.00; Steve Bajec, \$5.00; Ignac Bradaška, \$5.00; Charles Zevnik, \$5.00; Joe Mantony, \$5.00; Stanko Mantony, \$5.00; L. Gorjup, \$5.00; Frank Florjancich, \$5.00; Kattie Petrich, \$2.50; Thomas Petrich, \$2.50; Louis Mantony \$2.00; Mihael Glad, \$2.00; John Lemuth, \$2.00; Joseph Sanc, \$2.00; T. Gregorche, \$2.00; Fr. Dolenc, \$2.00; A. Mayer, \$2.00; Joe Klarich, \$2.00; E. Bajec, \$2.00; Joseph Droblich, \$2; Joe Očepek, \$2.00; Andrew Semrov, \$2.00; V. Perinae, \$2.00; Joe Kos, \$1.50; Anton Pfler, \$1.00; J. Kosnik, \$1.00; Joe Ocverk, \$1.00; Christ Naidenaff, \$1.00; Rudolph Potočnik, \$1.00; Pavel Pristavec, \$1.00; A. Kalan, 50c; Frank Sušanj, 50c; Rok Predragovich, 50c; Jacob Hegedušič, 50c; John Frakel, 50c; Joseph Evec, 50c; Ciril Rand, 50c; J. Vrebalav, 50c; Ana Fritz, 25c; M. Udovich, 25c; Peter Waidetich, 25c; Mary Košnik, 25c; Anton Knez, 25c; John Fajdiga, 25c; Janko Biskup, 25c; Jakob Golob, 25c; John Zehel, 25c; Frank Skerbe, 25c; Joe Kotar \$10.00. Skupaj \$264.00

Nabiralna pola Antona Gerden, Cleveland, Ohio: Edvard Bramisel, \$1.00; Rudolph Božeglav, \$2.00; Zofka Birk, \$1.00; Belaj in Močnik, \$5.00; Annie Pengov, \$1.00; Frank Česen, 50c; Joe Komidar, 25c; Neimenovan, 25c; John Kremžar, 50c; skupaj 11.50

Prispevki članov kluba št. 2, Glencoe, O. (Nabiralec John Stum in Valentin Koblar): R. Potočnik, 25c; Nace Žlemberger, 50c; John Shum, 50c; Val. Koblar, 25c; G. Cankar, 25c; Urban Mrak, 50c; Ignac Trene, 25c; John Robal, 50c; John Sunkovich, 8c; J. Mese, 10c; Anton Koneilja, 25c; Martin, 25c; John Metelko, 25c; John Travat, 25c; Joseph Žagar, 15c; John Tholar, 50c; skupaj 5.33

Skupaj \$289.37
Zadnji izkaz 290.90
Skupaj \$580.27

KONVENCIJE SOCIALISTIČNIH STRANK.

V soboto dne 30. avgusta je bila otvorjena konvencija A. S. P. Takozvano levo krilo je hotelo takoj dobiti premoč, kar mu pa ni uspelo. Raditega je pričelo zborovati samostojno v spodnji dvorani v istem poslopju, kot se vrši konvencija A. S. P. Na konvenciji socialistične stranke je do 150 delegatov. Na konvenciji levega krila je 78 delegatov in na konvenciji Komunistične stranke je 128 delegatov. Zadnja je pričela zborovati v ponedeljek 1. septembra. "Proletarec" ima svoje poročevalce na vseh teh konvencijah; o razpravah, zaključkih in situaciji v delavskem političnem gibanju se bomo obširnejše pečali v prihodnji izdaji lista.

POZOR SLOVENSKI CLEVELAND!

Konvencija JRZ se vrši v Clevelandu, katera se prične z 28. septembra, t. j. in bo trajala skozi tri dni. Samo ob sebi je umevno, da pridejo delegatje iz vseh strani ameriškega kontinenta v našo naselbino; gotovo jih bo na stotine in večina izmed njih jim je Cleveland popolnoma neznan. Naša dolžnost je, da jim preskrbimo stanovanje za to kratko dobo, ko bodo med nami, ter jih tudi gostoljubno sprejmemo.

Zato apelira okrožna organizacija JRZ št. IV. na vse gostoljubne Slovence v Clevelandu in Collinwoodu, da nam v tem oziru priskočijo na pomoč. Kdor le zamore, naj vzame na stanovanje vsaj enega, ali pa mogoče več delegatov za njih tridnevno bivanje med nami.

Kdor se bo odzval na ta apel, in je pripravljen odati eno ali več sob za tiste dneve, naj piše ali se pa lahko osebno zglaš pri tajniku okrožne organizacije!

Gustav Kabay,
16206 Huntmere Ave.

POZOR DELEGATJE III. REDNE KONVENCIJE JRZ!

Ker pridete iz raznih krajev Združenih držav in vam je Cleveland nepoznan, ali pa nimate tukaj nobenega prijatelja, na katerega bi se obrnili radi prenočišča za časa vašega bivanja v naši naselbini, je torej naša dolžnost, da vam isto preskrbimo. Pišite na tajnika okrožne organizacije št. IV., čigar naslov vidite spodaj in on vam bo poslal ime in naslov rojaka, kateri bo vam dal stanovanje na razpolago. Pri tem pa ne pozabite poslati vaše natančno ime, priimek in naslov, da ne bo potem kakšne pomote ali zmešnjave.

Vsak delegat naj poroča, s katerim vlakom in ob kateri uri misli dospeti v Cleveland, ker na kolo-dvoru jih bo čakala posebna deputacija cleveland-skih organizacij.

Na svidenje 28. septembra v Clevelandu!
Gustav Kabay,
16206 Huntmere Ave.

ADVERTISEMENT

Slov. delavska

podporna zveza

Ustanovljena dne 26.
avgusta 1908.Inkorporirana 22. aprila
1909 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.

1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.

2. Pom. taj. ANDREJ VIDRIČ, R. F. D. box 4, Johnstown, Pa.

Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, O.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: JOSIP PETERNEL, Box 95, Willock, Pa.

1. nadzornik: NIKOLAJ POVŠE, 1128 Fabyan St., City View, N. S. Pittsburgh, Pa.

2. nadzornik: IVAN GROSELJ, 885 137th St., Cleveland, O.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 72, East Mineral, Kans.

1. porotnik: FRANCO TEROPČIČ, R. 1, Banonza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.

Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prosi, da se nahajamo pred durmi konvencije, ako se do istega časa ne izvrši nameravano združenje.

Imamo pa še mnogo dela predno se za isto pripravimo, da bode delo popolnejše in enakopravnejše.

Zgoraj imenovano društvo je na redni seji z dne 10. avgusta t. l. razpravljalo o členu pravil pod naslovom "Konvencija" na strani 17 in 18. in prišlo do zaključka, da odstavek tega člena, kateri se bavi z določbo zastopništva članstva na konvenciji, ne odgovarja enakopravnosti članstva.

IZ URADA DRUŠTVA ŠTEV. 68 S. D. P. Z.
V CLINTON, IND.

Članstvu S. D. P. Z.!

Znano nam je ali vsaj znano bi nam moralo biti, da se nahajamo pred durmi konvencije, ako se do istega časa ne izvrši nameravano združenje.

Imamo pa še mnogo dela predno se za isto pripravimo, da bode delo popolnejše in enakopravnejše.

Zgoraj imenovano društvo je na redni seji z dne 10. avgusta t. l. razpravljalo o členu pravil pod naslovom "Konvencija" na strani 17 in 18. in prišlo do zaključka, da odstavek tega člena, kateri se bavi z določbo zastopništva članstva na konvenciji, ne odgovarja enakopravnosti članstva.

Članstvo društva števil. 68 je mnenja, da mora imeti vsako posamezno društvo pravico do delegata ne glede na število članov.

Društvo je uverjeno, da je ta točka prišla v pravo iz ekonomskega ozira, namreč da se z omejitvijo delegacije prihrani stroške organizacije in to pa vsled določbe zadnjega odstavka tega člena, kateri določa, da se dnevnice in vozne stroške plača iz zvezine blagajne.

Iz zgoraj navedenih razlogov predlaga društvo števil. 68 članstvu v podporo v svrhu splošnega glasovanja iniciativo:

INICIATIVNI PREDLOG DR. ŠTEV. 68., S. D. P. Z.
v Clinton, Ind.,

sprejeto na redni mesečni seji dne 10. avgusta 1919.

1. Peti odstavek člena "Konvencija" na strani 17 in 18 pravil S. D. P. Z., kateri se glasi:

"Delegati volijo društva iz svojih dobrostojećih članov. Vsako društvo z nad 50—150 članov je opravičeno do enega delegata; društva z nad 150 članov pa za vsakih nadaljnjih članov do enega delegata več. Društva z manj kot 50 članov se imajo združiti v dosego 50 članov ter skupno izvolijo delegata."

naj se črta in nadomesti z odstavkom, ki se bode glasil:

"Delegati volijo društva iz svojih dobrostojećih članov. Vsako društvo, ki šteje 100 ali manj članov, je opravičeno do enega delegata, društva, ki štejejo od 100 do 200 članov, do dveh delegatov, od 200 do 300 članov do treh delegatov i. t. d."

2. Enajsti odstavek (zadnji) člena "Konvencija" na strani 18 pravil S. D. P. Z., kateri se glasi:

"Glavnim odbornikom in delegatom se dnevnice in voznja izplača iz zvezine blagajne,"

naj se črta in nadomesti z odstavkom, da se bode glasil:

"Glavnim odbornikom se dnevnice in vozne stroške plača iz zvezine blagajne. Delegatom se plača vozne stroške iz zvezine blagajne, dnevnice pa plača vsako društvo svojim delegatom."

Društva S. D. P. Z. se prosi, da podpirajo ta iniciativni predlog, da pride čim prej do splošnega glasovanja.

Za društvo "Združeni Balkan" števil. 68, SDPZ.

Anton Primožič, blagajnik.

Frank Mazelj, predsednik,

Ignac Musar, tajnik,

(Dr. pečat).

Dodatek gl. tajnika:

Zgoraj navedeni iniciativni predlog dr. števil. 68 je v smislu pravil pravilno predložen, ter je odprt bratskim društvom v podporo.

V smislu pravil je predlog odprt za podporo za dobo 6 tednov, to je od vštete dne 24. avgusta do vštete dne 5. oktobra 1919.

Blas Novak, tajnik.

Švicarski parlament se snide dne 15. septembra na izredno zasedanje, da se posvetuje o pristopu k "Ligi narodov". Pravijo, da se pričakuje opozicija le od socialistov . . . Pravzaprav ne more biti nič bolj značilno od tega. Bil je čas, ko ni nihče tako toplotno podpiral ideje o ligi narodov, kakor socialisti. Čudno, da se njeni starši ne vprašajo, odkod prihaja ta izprememba. Če bi se zamislili v to vprašanje, bi morda spoznali, da se niso izpremenili socialisti, ampak da je dobila liga drugo — in sicer slabše — lice. Sicer pa kaže Amerika, da ima liga še druge nasprotnike pa kaže Amerika, ki bi jo takoj sprejeli, če bi le res postala prava liga narodov.

Do pred kratkim je bilo težko priti iz Pariza v Prago, ker je vozil en sam vlak na teden. To se je zboljšalo, ker vozijo od 15. julija trije brzovlaki na teden, in sicer vsako nedeljo, torek in petek. Blažen čas, ko se morajo smatrati trije vlaki na teden že za dobro zvezo!

ZAPISNIK,

konference združevalnih odborov S. N. P. J., S. D. P. Z., J. S. K. J., S. S. P. Z., dne 7. julija 1919. v S. N. D. v Clevelandu, Ohio.

(Dalje.)

Za J. S. K. J. poroča br. Perdan.
Gotovina dne 31. dec. 1918. \$235.463.75
Istočasno smo dolgovali na posmrtninah 24.500.00

Čisti prebitok v blagajni dne 31. dec. 1918. \$210.963.75
Gotovina v blagajni z dne 30. junija 1919 \$245.000.00
— Istočasno dolgujemo okrog \$4000.00 na posmrtninah, tako bo ostalo čistega denarja v blagajni okrog \$240.000.00. To pomenja da smo z čisto svoto v blagajni napredovali v zadnji polovici leta za okrog \$30.000.00. — Ako se še računana neizplačane smrtnine, to je kar ima Costello v oskrbi znaša vse premoženje precej nad \$300.000.00, jaz pa omenjam le čisto svoto.

Članstva je približno 8 tisoč, članov in članic. V mladinskem oddelku tudi manjka kakih sto otrok do 3000.

Solventnost Jednote: 85 odstotkov (natančneje 84.68.)

Za Z. S. Z. poroča br. Škrabec.

Stanje Zapadne Slovanske Zveze dne 30. junija 1919:

Zveza štela v istem času 1265 članov(ic).

Obveznosti napram istim po zadnjem aktuarskem proračunu je znašala \$590.750.00.

Vrednost oziroma solventnost iste je po aktuarskem proračunu 73.5%. Povprečna starost (članstva) proračunjena na 27 let.

Denarja v posameznih skladih 30. junija 1919:

V smrtninskem skladu \$14.000.00
V bolniškem skladu 4.473.00
V rezervnem skladu 2.000.00
V stroškovnem skladu 1.004.13

Skupaj denarja v vseh skladih \$21.477.13

Zveza dolguje na smrtninah še \$ 2.000.00

Preide se na čarter pod katerim bomo v skupni oziroma združeni organizaciji poslovali.

Br. Trčelj stavi predlog, da se dopoldansko zasedanje zaključi.

Predsednik zaključi dopoldansko zasedanje ob 12. uri.

Josip Oven, Frank Pavlovčič, zapisnikarja.

Frank Aleš, predsednik.

4. seja dne 8. julija 1919.

Br. Predsednik otvori sejo točno ob 2. popoldan.

Čitajo se imena zborovalcev. Navzoči vsi izvzemši br. Zeleta.

Čita se zapisnik dopoldanske seje ter se ga sprejme z malimi popravki.

Nadaljuje se z dnevnim redom.

Br. Perdan čita postavbo države Minnesote tikajoče se združenja in reinsuranja.

Br. predsednik pojasnjuje, da N. F. C. Commissionerji gledajo nato, da niso podporne organizacije oškodovane in da ne pridejo privatnem insurance Co. v roke.

Br. Novak stavi predlog, da se združenje izvrši pod čarterjem S. N. P. J. Br. Somrak podpira predlog.

Br. Perdan stavi protipredlog, da se združenje izvrši pod čarterjem J. S. K. J. Predlog podpira br. Škrabec.

Za protipredlog so bila 2. glasova. Za predlog 10 glasov. Predlog sprejet.

Br. predsednik priporoča, da se preide v razpravo glede združevalnih resolucij. Poroča, da ima eno resolucijo v tem smislu izdelano.

Predsednik čita resolucijo:

Br. Perdan vpraša predsednika, kako je to ko on vedno povdarja, da je za enakopravnost, sedaj pa je dal drugim organizacijam po enega zastopnika v združevalni odbor, in S. N. P. J. pa dva. Preds. odgovarja, da vpošteva to in navaja primer, da Z. S. Z. ima 1200 članov S. N. P. J. po 18.000 članov. Zatorej on misli, da je S. N. P. J. opravičena do dveh zastopnikov. O zadevi govore br. Fritz, Skuk, in ses. Udovich. Br. Somrak stavi predlog, da se resolucija sprejme (izvzemši točke, ki se ne vjemajo za pogodbe) in da se črta iz nje dva zastopnika S. N. P. J. ter da se namesti eden zastopnik. Predlog podpiran po br. Fritz. Sprejeto. Resolucija z malimi popravki sprejeta soglasno.

Br. Perdan stavi predlog, da konferenca da polno moč petim izvoljenim združevalnim zastopnikom, da si sami razdele delo in izvolijo predsednika. B. preds. pojasnjuje, da največkrat pride do zanemarjenja dela, ako se samim dopusti določevanja dela. O predlogu govori tudi br. Somrak. Predlog br. Perdana sprejet.

Br. predsednik pojasnjuje, da je potrebno da se jim da na razpolago finančna sredstva, da zamorejo plačevati advokate in druge stroške. Br. Somrak stavi predlog, da ima ta odsek v rokah vse stroške, kateri nastanejo v času združenja, katere potem razpiše sorazmerno na vse prizadete organizacije v povrnitev. Sprejeto.

Br. Somrak ponovno predlaga, da se izvoli tri zastopnike, da izdelajo resolucijo. Predlagani Br. Aleš, Novak, Fritz, Prostor, Skuk, Somrak in Perdan. Nominacijo sprejmejo: Br. Novak, Skuk in Somrak. Se jih sprejme. Glede resolucije da predsednik navodilo, da se spiše po dostavkih k pogodbi. Br. preds. želi, da naj br. Novak pojasni, kakšne podatke zahteva advokat v dosegu združenja, da se isto izvrši peštvim potom. Novak pojasnjuje, da advokat zahteva pojasnil, kje se je dobilo dovoljenje za združenje. Članstva, katero na splošnem glasovanju odglasuje za združenje je tista moč in resolucije pravilno predložene in sprejete. Torej S. N. P. J. bo mogla predložiti državi Ill. vse resolucije od vseh organizacij.

Druge organizacije pa predložijo samo tisti državi v kateri sedaj poslujejo. Brat predsednik želi, da konferenca kompetentno izvoli združevalne zastopnike ali pa da te store posamezne organizacije oziroma da njih zastopniki izvolijo izmed sebe zastopnika iz svoje srede za ta odsek. Br. Terčelj stavi predlog, da se takoj izvoli ta odsek in sicer zastopniki vsake posamezne organizacije zase. — Sprejeto.

Preide se na nominacijo zastopnikov. Za S. N. P. J. br. Aleš.

Terčelj predlaga, da se nominacija zaključi. Br. Aleš sprejme nominacijo. Sprejeto.

Za SDPZ. br. Novak, Prostor in Pavlovčič. Br. Fritz predlaga, da se nominacija zaključi. Br. Prostor sprejme. Novak in Pavlovčič odklonita.

Za S. S. P. Z. nominiran br. Fritz in Somrak, nominacija se zaključi. Br. Somrak odkloni, br. Fritz sprejme.

Za J. S. K. J. nominiran br. Perdan, nominacija se zaključi. Br. Perdan sprejme.

Za Z. S. Z. je nominiran br. Škrabec. Br. Škrabec pojasnjuje, da mu je nemogoče sprejeti iz vzroka ker on ni združevalni zastopnik.

Sklene se, da se mu poveri mandat, da on potem pošlje oziroma izroči enemu izmed članov združevalnega odseka. Br. Škrabec sprejme mandat. Br. Oven stavi predlog, da konferenca takoj prizna pravomočne zastopnike, kateri so izvoljeni. Sprejeto.

Izvoljeni združevalni zastopniki so br. Aleš, Prostor, Fritz, Perdan in Škrabec. Glede konstituiranega novega odseka stavi br. Škrabec predlog, da se sami takoj na konferenci konstituirajo. Br. preds. omenja, da bo vsled velikega posla potrebno voliti predsednika in tajnika, kajti tajnik bo imel dovolj posla z vlado. Pri konstituiranju je izvoljen br. Aleš soglasno za predsednika. Ker noče nobe

žen od ostalih sprejeti tajniškega posla, ga prevzame Aleš skupno s predsedništvom z opombo, da bo delo pravično razdelil med člane združevalnega odseka.

Br. Skuk omenja, da bi bilo dobro določiti neko vsoto, kajti združevalni odsek bo denar takoj rabil. Br. Somrak omeni, da naj se ta odsek obrne na glavno urado. Glede nujnega dela stavi predlog, da se predsednik združevalnega odseka v slučaju nujnega dela ali kake druge stvari obrne na združevalni odsek in ta naj glasuje ako je skupna konferenca potrebna. Trije proti dvema glasoma odloči. Sprejeto.

Br. Trčelj stavi predlog, da ima predsednik združevalnega odseka polno moč, da v slučaju potrebe pooblasti vsakega člana združevalnega odbora, da naj prevzame delo potrebno na tistem mestu in stem prihrani vožnje stroške predsedniku. Sprejeto.

Br. Skuk omenja, kaj storimo z drugo točko ki je rezervirana.

Br. predsednik pojasni, da ni nobene ovire več da se točka druga sprejme. Ker ni ugovora je sprejeta.

Brat Somrak omeni, da je potrebno spisanje pogodbe po zapisniku, da jo člani združevalnega odbora podpišejo. Ker sta zapisnikarja preveč zaposlena prevzame delo br. Prostor. Sprejeto.

Nato se prečita pismo br. Taucharja ki je v vojaški bolnici.

Pismo se glasi:
Fort Des Moines, Iowa,
Združevalni konferenci

Julija 5., 1919.

v Cleveland, Ohio.

Dragi uradniki(ice):

Konferenci želim obilo uspeha in tistih realnih rezultatov, ki so na vsakem resnem poizkusu posebli. Naj boče vzroki zato kakoršnikoli, stvar je za nami in pustimo jo; ne da se prav nič zboljšati. S tem večjo pozornostjo in energijo se treba prijeti vseh danih in smotrenih sredstev, da se sgladi pot združenju vseh na tej konferenci zastopanih slov. podpor. organizacij.

Jaz sičar nisem aktiven član, začasnó namreč, zato prošim konferenco naj mi oprostí ker sem se oglasil s par nasveti. Jaz sem svoje nazore in prepričanje o združenju naših podpornih organizacij že večkrat objavil v javnosti, in na istem stališču in mišljenju sem še vedno. Za vzroke upam, da veste vsi, zakaj niso organizacije že danes konsolidarne; vse take zapreke naj konferenca odstrani naj se izkústi obzorje vseh prizadetih strank, da ne bo mogel kdo ovirati tega plemenitega dela v sebične namene.

Načrt, da se vse organizacije zedinijo za čarter eno organizacije bo moral biti vpoštovan tudi na tej konferenci, iz vzroka, ker je praktičen. V pogodbi naj bi bilo določeno, da se izbere za skupno organizacije novo ime, naj si bo že na konvenciji ali potom splošnega glasovanja. Konvencija ni absolutno potrebna, seveda ako pa bi sentiment nastal med članstvom, je boljše, da je konvencija, da si bi to stalo velike vsote. Pogodbo, ko bo sestavljena od te konference, bi bilo priporočljivo objaviti v vseh glasilih, in odpreti debato v njih, ako bi članstvo zahtevalo kaj apremeni bi združevalni odbori popravili potem korespondence. In ko bi minul čas debata, bi kar mogoče popolno pogodbo dal odbor na splošno glasovanje. Ako je dobra volja in resen namen, se združenje doseže, da si je dela zadosti. Že bi bi z dna sreča, da se na tej konferenci ne pojavi kakšen takozvani "domači patriotizem". Ni mogoče vseh čarterjev za podlago pogodbe, ampak le enega in ta naj bo od tiste organizacije, ki je po mnenju konference vredna zaupanja, in ki bo garantirali iste ugodnosti in svobodo, kot jih je živela vsaka izmed njih v svojem delokrogu. Tajnik J. S. K. J. je povedal nekaj lepih in vpoštovanja vrednih nasvetov v enem izmed zadnjih glasil iste organizacije. Zdi se mi, da je članstvo vseh organizacij za združenje.

Vi, ki ste izvrševalni organ tega dela, pa dokažite javnosti, da je ta topla želja slov. naroda tudi izvedljiva. In če vpoštovate nasvete tajnika J. S. K. J. je upati, da bo pogodba izvedljiva za vse stranke. Jaz sem neaktiven član treh podpornih organizacij zastopanih na tej konferenci, ki so mi tudi dobro poznane. Po mojem mišljenju bi tej konferenci toplo priporočal sprejem čarterja S. N. P. J. Ta organizacija ima svoj dom, svoj list in je tudi najmočnejša; ako izberete čarter S. N. P. J. in daste potrebne koncesije vsem drugim organizacijam je zagotovljen uspeh vašemu delu.

Delajte toraj resno, z dobro voljo, vpoštevajoč za vse in vse enako. Naj bo vaše delo odločilni akt in temelj slov. zedinjeju v Ameriki. Vdejstite tako dolgo negovane ideje v prid vse slov. vzajemnosti, ki bo eno najlepših poglavij slovenske zgodovine in Žjed. državah.

Pozdravljajoč vas bratsko, ostajam udani

Frank Tanchar,

Pismo se vzame naznanje z odstavkom, da se ga dobeseo priobči v zapisnik.

Br. predsednik zaključí 4. sejo ob 5 popoldan.

Josip Oven, Frank Pavlovčič, zapisnikarja.

Frank Aleš, predsednik.

(Dalje prihodnjč.)

Slovenski delavec, ki hoče biti duševno tak, kakršen je telesno, kadar se je okopal, mora čitati "Proletarca". In kakor se je treba redno kopati, je treba tudi redno čitati.

Za delavca je tako potrebno, da čita delavski list, kakor da se umiva, kopa, da ima oprano perilo in osnaženo stanovanje.

SLOVENC!
pristopajte k
**SLOVENSKI NARODNI POD-
PORNI JEDNOTI.**

Naročite si dnevnik "Prosveta". List stane za celo leto \$4.00, pol leta pa \$2.00.

Vstanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2687 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Ako kdo želi prevzeti zastopstvo Proletarca za nabiranje naročnikov in oglasov, naj piše upravništvu za potrebne listine in informacije. Če imate v sebi zmožnosti agitatorja, ne odlašajte, nego pričnite z delom za list in organizacijo takoj.

☒ ☐☐☐☐☐☐☐ ☐☐ ☐☐☐☐☐☐☐☐

Vsakdo, kdo želi v tej vročini popiti čašo pive, si lahko pomaga s tem, da si ga pripravi sam doma. Ekstrakt najboljšje kakovosti za izdelovanje piva in navodila pošiljamo v vse kraje Unije. Zavoj ekstrakta stane \$2.35, i zkaterega napravite 10 galonov piva doma. Za pristnost in najboljšo kvaliteto jamči znana pošiljalna tvrdka

FRANK OGLAR,
6401 Superior St., Cleveland, O.

☒ ☐☐☐☐☐☐☐ ☐☐ ☐☐☐☐☐☐☐☐

Kadar ...

Kadar mislite na potovanje v stari kraj;

kadar želite poslati svojim storkrajskim sorodnikom, prijateljem ali znancem denar,

ali kadar imate kak drug posel s starim krajem,

obrnite se na

Leo Zakrajšek-a
70-9th Ave.
NEW YORK, N. Y.

Severova zdravila vzdržujejo
zdravje v družinah.

Dobro zdravilo za žene.

To je kar se lahko reče eno od najboljših znanih priprav, ki se jih morejo poslužiti trpeče žene in dekleta kot sredstvo za hitro in trajno od pomoč v svojih izkušnjah nerednosti, ki se tičejo svojega spola. Ime tega zdravila je

Severa's Regulator

(Severov Regulator) in prostor kjer ga dobite je v vseh lekarnah. Seveda morate zahtevati pravega in odkloniti vse ponaredbe, kajti le na ta način ste lahko sigurni, da dosežete najboljši in najhitrejši uspeh. Cena \$1.25 in 5c davka.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

John Plhak & Co.

1151-1153 W. 18th Street

Chicago,
ILLINOIS.

Modna trgovina. Velika zaloga moških, ženskih in otroških oblek, izdelanih po najmodernejšem kroju. Cene nizke.

Zdravilo za vse muskularne bolezni je

Pain-Expeller

neprekosljiv.

Pazite na znak
SIDRO.

Po vseh lekarnah
po 35c in 65c ali pa
pišite na

F. AD. RICHTER & CO.,
326-330 Broadway, New York

“ČAS”

je edina slovenska revija v Ameriki. “Čas” prinaša lepe povesti, koristne gospodarske in gospodinske nasvete, znanstvene zanimivosti, podučne in narodu potrebne razprave, mnogo mičnih slovenskih pesmic in poleg tega pa prinaša lepe in umetniške slike.

List shaja mesečno na 44 straneh in stane samo \$2.00 na leto, za pol leta \$1.00. Naroča se pri “Čas”, 2711 So. Millard Ave., Chicago, Ill., v Clevelandu in okolici pa na 6033 St. Clair ave.

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega soc. kluba se vrše vsak drugi in četrti petek v mesecu v Ilirija dvorani, 310—1st Ave. Ker so vedno važne stvari na dnevnem redu, zato Vas veže dolžnost, da pridete vsi na sejo. Pripeljite s sabo tovariše, ki se zanimajo za razredni boj in še niso v organizaciji.

Ant. Jeraj, tajnik,
495 Park Str.

NAPRAVITE VAŠO PIVO DOMA
ZA 22c GALON.

To ni mehko pivo ali near beer, temveč pravo močno okusno in penasto pivo. Mi vam preskrbimo ekstrakt hmelja in malta “Victoria”, s katerega si potem izdelate po našem navodilu izvrstno pivo. Cena ekstrakta za 14 galonov Lager pive je \$3.00, za Porter pivo \$1.00 več. Delati pivo doma in pošiljanje ekstrakta je dovoljeno. Pošljite denar in mi vam pošljemo pošline prosto blago.

VICTORIA SUPPLY CO.,
656 Morton Bldg., New York, N. Y.

Anton Linhart in sin

Pogrebni zavod in balzamovač

Kočije in avtomobili.—Privatne ambulance.—Eden najbolj znanih pogrebni zavodov na zapadni strani mesta.

5320 W. 25th Street,
MORTON PARK, ILL.
Tel. Morton Park 42

1344 W. 19th Street,
CHICAGO, ILL.
Telephone Canal 915

Mi pošiljamo denar v vse kraje Slovenije,

Hrvatske,
Srbije,
Dalmacije,
in
druge dele
Jugoslavije.

Vse denarne pošiljatve garantiramo.

American State Bank

1825-1827 Blue Island Avenue,
CHICAGO, ILL.

J. F. Štepinca, pred.

A. J. Krasa, blagajnik.